

Nyheter

Israel og Hamas i krig

Folk bombes. Hvorfor griper ingen inn?

Israels viktigste allierte er nøkkelen til å forstå hvorfor ingen stanser krigen. Men kanskje finnes det et lite lyspunkt i mørket.

A | Istanbul
Hanne Christiansen
 Korrespondent i Midtøsten

Israel har trappet opp angrepene mot Gazastripen. Bombardementet de siste dagene har vært blant de kraftigste siden krigen brøt ut, sier FN tirsdag.

De sivile lidelsene er enorme. Helsemyndighetene i det Hamas-kontrollerte Gaza sier nær 16.000 mennesker er drept. 70 prosent er kvinner og barn, ifølge dem.

- Situasjonen i Gaza er en total fiasko for vår felles menneskelighet, sier generalsekretær i Flyktningshjelpen, Jan Egeland.

Over hele verden sitter sjokkerte mennesker og følger utviklingen. Mange spør seg: Hvordan kan dette skje uten at noen griper inn?

Her er fem spørsmål og svar som forklarer hvorfor verdenssamfunnet ikke stanser angrepene på Gazastripen.

1. Hvem kan stanse Israel?

- Det er kun ett land som har tilstrekkelig store muskler til å stanse Israel: Det er USA.

Det sier Hilde Henriksen Waage. Hun er professor i historie ved Universitetet i Oslo og seniorforsker ved Prio. Helt siden staten Israel ble opprettet i 1948 har USA har vært landets viktigste allierte. Hvert år får Israel over 40 milliarder norske kroner i forsvarsstøtte fra USA.

- Israel er helt avhengig av USA for å overleve i Midtøsten, sier Waage.

2. Hvorfor gjør ikke USA mer for å stanse blodbadet?

Det handler først og fremst om amerikansk innenrikspolitik. - I USA blir du ikke valgt hvis ikke du støtter Israel, sier Waage.

Men det er ikke, som de fleste tror, på grunn av de amerikanske jødene. De utgjør bare rundt 2 prosent av befolkningen, forklarer professoren. - Det handler snarere om stemmene til den store, kristen-konservative middelklassen i USA. De ser på Israel som et fyrstårn i et muslimsk mørke.

Det er altså mangel på politisk vilje som hindrer USA i å kritisere Israel. Har det alltid vært slik? Nei, sier Waage. Det har skjedd

før at amerikanske presidenter har skrudd igjen pengekransen for å presse Israel til forhandlingsbordet. Også USA har grenser, sier professoren. De siste dagene har både USA og FN gjentatte ganger bedt Israel gjøre mer for å skåne sivile.

- Foreløpig har USA vondt i viljen. Men det spørs hvor grusomt dette blodbadet fortsetter å være. Vi hører nå endringer i amerikansk språkbruk.

3. Hva med EU?

EU og de europeiske stormaktene er ikke på langt nær like militært eller politisk mektige som USA. Men EU er Israels største handelspartner. Hvorfor legger ikke de europeiske stormaktene større press på Israel?

- Fordi EU aldri klarer å samle seg om en felles politikk overfor Israel, sier Waage.

De europeiske landene har fremdeles skyldfølelse for jødeutryddelsen under andre verdenskrig, ifølge Waage. Ikke minst gjelder dette Tyskland, det ledende landet i EU.

Cecilie Hellestveit er konflikt- og folkerettsforsker. Hun peker på en annen ting som gjør det krevende for mange europeiske land å innføre sanksjoner.

- Mange europeiske land støtter Israels rett til å forsvare seg. Det er virkemidlene de setter spørsmålstegn ved.

Den intense bombingene skal blant annet beskyttede israelske soldatene som skal ta militær kontroll inne på Gazastripen, ifølge Hellestveit.

- Det er vanskelig for europeerne å bruke sanksjoner for å påvirke måten Israel går frem på, når konsekvensen vil bli flere drepte israelske soldater.

Hun mener dessuten at europeiske land faktisk har lagt betydelig press på Israel. Blant annet for å sikre at den humanitære hjelpen vil fortsette selv om våpenhvilen har brutt sammen.

4. Hvis ikke enkeltland kan gjøre noe, er det ikke FNs ansvar å gripe inn?

Spørsmål som handler om internasjonal fred og sikkerhet er det FNs sikkerhetsråd som har an-

Fakta. Gazastripen

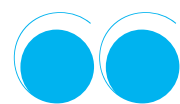
Rundt 2,3 millioner palestinske innbyggere bor på Gazastripen.

→ Gazastripen er et ca. 360 kvadratkilometer stort område (til sammenligning er Oslo areal på ca. 454 kvadratkilometer, hvorav 307 kvadratkilometer utgjør Oslomarka). Største by er Gaza by med ca. 600.000 innbyggere.

→ Grenser til Israel, Egypt og Middelhavet. Okkupert av Israel i 1967.

→ Israel trakk seg ut i 2005, men innførte en streng blokkade etter at den palestinske islamistbevegelsen Hamas vant valget i de palestinske områdene i 2006. FN anser fortsatt området for å være okkupert.

Kilde: NTB/Store norske leksikon

Situasjonen på Gaza kan ikke fortsette. Det begynner alle nå å bli enige om

Cecilie Hellestveit, konflikt- og folkerettsforsker

svar for. Men her er det en stor utfordring: For at Sikkerhetsrådet skal kunne gjøre noe som helst, må alle de fem faste medlemmene være enige. Det vil si Russland, Frankrike, Kina, Storbritannia og USA.

Disse landene kan legge ned veto mot alle resolusjoner de ikke liker. Det har Russland gjort i saker som handler om krigen i Syria og Ukraina. Og det gjør som regel USA hver gang noe kan tolkes som kritikk av Israel.

Sikkerhetsrådet er likevel ikke helt vingeklippet, påpeker seniorforsker Niels Nagelhus Schia ved Nupi.

Dersom de ikke blir enige om en resolusjon, kan de sende den til FNs generalforsamling. Slik må alle land i verden offentlig ta stilling til konflikten, påpeker Schia.

Det gjorde de i oktober. Da stemte et flertall av FNs medlemsland for en resolusjon som krevde våpenhvile på Gazastripen. Fredag brøt imidlertid våpenhvilen sammen.

- Når det kommer til å stanse lidelsene på bakken, er FN handlingslammet, sier Schia.

5. Hvis selv ikke FN kan stanse lidelsene, er alt håp ute?

Sikkerhetsrådet er ikke enige om hva som må skje i Gaza nå. Men det betyr ikke at det ikke kan spille en viktig rolle i fremtiden, mener forsker Cecilie Hellestveit.

Skulle partene klare å bli enige om en midlertidig politisk løsning, kan Sikkerhetsrådet gi mandat for en fredsbevarende styrke. Utfordringen er at det først må etableres en fred å bevare.

For kanskje finnes det et slags lyspunkt i alt mørket.

- Situasjonen på Gaza kan ikke fortsette. Det begynner alle nå å bli enige om, sier Hellestveit.

Det er historiker Hilde Henriksen Waage enig i. Hun mener opinionen i både USA og Europa nå begynner å bli så kritisk at politikere kanskje vil tvinges til handling.

- Kanskje blir denne krigen så grusom at den blir en slags «gamechanger», sier Waage.

En skadet palestiner fraktes til Nasser-sykehuset i Khan Younis, sør på Gazastripen, etter et israelsk angrep tirsdag. Foto: Ibraheem Abu Mustafa, Reuters/NTB

